

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Jedna vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

LETTO—YEAR XXVI. Cena lista je \$0.00 Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 20. januarja (January 20), 1933. Subscription \$6.00 Yearly

Uredniški in upravniki prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

STEV.—NUMBER 14

Komentarji k dnevnim dogodkom in vprašanjem

HORNER DOSE- GEL "MIR" MED RUDARJI

Veliki kapitalistični dnevniški strašnojavajo, kaj bo, kaj bo s financami federalne vlade. Deficit že danes presega pol-drugo milijardo in ob koncu leta bo značil čez dve milijardi dolarjev. Gosh, ali ni to grozno?

Kongres za zlodja ne more

balancirati budgeta (dvigniti dohodkov, da bi krili izdatke).

Sistem dohodninskega davka se

je zrušil. Dohodkov ni in tudi

davka ne bo! To se pravi: ma-

lih dohodkov ni, veliki dohodki

pa niso dovolj visoko obdavčeni;

in če bi tudi bili, se znajo

skriti.

Kongres se boji davka na bla-

go. Kajti tudi notranja trgovina

je na najnižjem klinu. Kdo

pa naj plača davek, če ni kupcev

in blago leži neprodano?

Sistem davkov se ruši tudi v

državah in občinah. Davkopl-

čevalci nimajo denarja, ker so

dohodki padli na nič. Manjši

lastniki—ti "krepki individui"!

—daj spoznavajo, da je lastnina

veliko breme, če nič ne nosi.

Lastnina je zadolžena do možga

in bankroti so na dnevnem re-

du.

Federalna vlada živi od ban-

kirjev. Izposojuje si od mese-

ca do meseča. Drugega izhoda

ne videti. Kongres to gleda

in pusti.

Ekonomi priporočajo inflaci-

jo. Vlada naj tiska nov denar

in ga začisti s srebrom, če nima

dovolj zlata. Bankirje pa obli-

va kurja pot, ko slišijo besedo

inflacija. Se to naj pride, pa

vamne vrag vse! Da—ampak

tam, kjer je že več, ne more nic

več vzeti . . .

Tako se ruši kapitalistična

stavba polagoma. Vse pada, le

deficit in dogovi rastejo.

Vlada se brani inflacije; vla-

da se brani "zlepme" visokih

dohodkov in dedičin; vlada sploh

ne poseči tam, kjer je kaj

vzeti, samo tja posega, kjer ni

več ničesar. Vlada je zamudila

mnogo prilik in še zmiraj kole-

ba v negotovosti. Prav, prav, le

lej koleba!

Kmalu — morda v šestih me-

secih — mora kolebanje prive-

sti vlado de-kritičnega trenotka,

ko bo njen kredit izčrpan, ko

bodo obresti od notranjega dol-

ga znašale več kot vsi njeni do-

hodki in ko ne bo več kaj je-

mati. In kaj potem?

Danes noče kongres že nič

aličati — o konfiskaciji kapi-

talja. Ampak, ko bo vlada pri-

kraju z izvorji svojih dohodkov,

kaj naredi potem?

* * *

Papež je razglasil "sveto le-

to", ki se prične v prihodnjem

aprili. Edino katoliški tisk

jemlje ta razglas resno, dočim

je drugemu časopisu to vskan-

danja vest kakor je na primer

vest o japonskih vpadih na Ki-

taško. Ena vest več ali manj.

Kakor pravi papež, je letošnje

"sveto leto" tisočdevetstoletnica

Kristove smrti. Toda papež je

previden in pravi, da precizna

letnica Kristove smrti ni znana,

vendar se cerkev naslanja na

staro verovanje, da je bil Krist

krizant v 33. letu svoje starosti

— in to naj velja.

Zivljenje in smrt legendarnega

Krista je daleč od zgodovinskih dejstev in danes še života-

rije propadajoči verski simbol,

ki se oprijema svoje zadnje za-

slombe — nevednih mas. Ali to

ni glavno. Glavno je, da je pa-

papež velik optimist, ki pravi,

da bo proklamacija "svetega leta"

vedila do "socialnega in poli-

tičnega mednarodnega miru."

Papež vabi katolike vsega

sveta na "poža pot" v Rim in

Palestino. To je praktična

stran proklamacije. Cerkev po-

trebuje denar, fašistična Italija

ga potrebuje in katolički naj-

ga prinesejo! Po tem se bo me-

riji uspeh "svetega leta". Paro-

Izgredi brezposel- nih v Chicago

Trije ranjeni, ko je razkaden možica navalila na pomladno postajo. — Izgredi v Los Angeles

Chicago. — Okrog petsto oseb je v sredo naskočilo pomožno postajo v Lawndale distriktu, 2133 S. Kedzie ave., v znak protesta, ko je bila prej zavrnjena delegacija brezposelnih s pritožbami. V rabuki, ki je trajala nekaj minut, sta bila dva policija ranjena in nek Geo. Feneholts, o katerem pravijo, da je komunist, je dobil hud udarec po glavi. Policijski so streljali nad glavnimi demonstrantov in s tem razpršili možico. Manjši izgredi so bili tudi pred pomožno postajo na južni strani mesta. Pet mož je bilo arstiranih.

Pomožna komisija je pred nekaj dnevi zaključila, da posledi ne bodo posamezne pomožne postaje sprejemale nobenih pritožb; vse pritožbe brezposelnih in njih organizacij se morajo predložiti v centralnem uradu komisije. To je izvralo demonstracije in nemire.

Los Angeles, Cal. — Komunistična organizacija brezposelnih delavcev je 19. t. m. napadla prostore okrajnega dobodelnega biroja in jih bombardirala s kamnenjem, opeko in steklenicami. Policia je razgnala demonstrante s solzavicami. Tri osebe so bile ranjene in več arstirane.

Detroit. — (FP) — Briggs avtorna kompanija je z novo redukcijo pognala delavce v tovarni na Waterloo cesti na spontano stavko, ki je končala usodno za družbo. Ko so delavci v strojnem oddelku dobili obvestilo, da jim je plača znižana za nadaljnje 20%, so takoj začeli razpršiti raznesla med avtornimi delavci v drugih tovarnah, ki so se vrnili na delo, ko je družba objavila, da ne bo diskriminirala proti nobenemu delavcu.

Dasi o tem uporu ni detroit

sko časopisje črnih niti besede-

ice, se je vseeno vest bliškovito

raznesla med avtornimi delavci

v drugih tovarnah, ki so se za

stavko močno zanimali.

Ta upor je tudi vplival toliko

na Hudson Co., da je odpoklicala redukcijo za 10%.

Nepotrjeni govorice krožijo, da so isto

storični tudi nekateri druge to-

varne.

Spošno razpoloženje napram

delavcem pokazuje incident,

ko je neki policaj začkal pike-

tom: "Držite se fantje! Ce bo

šlo tako naprej, bomo kmalu vse

stavkali!" Tej eksplozivni at-

mosferi je tudi pripisati, da so

čudabni avtjni magnati tako hi-

tro kapitulirali, listi pa molčali.

Paraliziral jih je strah.

Upton Sinclair ne bo šel v Jugoslavijo

Los Angeles. — "Ni mi zna-

no, kdo je pričel krožiti vest, da

nameravam letos obiskati Jugoslavijo," je komentiral to novico

Upton Sinclair, znani ameriški

socialistični pisatelj. "O tem sem

prejel že več pisem, dasi nimam

namena, da bi šel tja."

a zdaj v zadnjem momentu bi

rada nekaj popravila zamudo.

Senat je brez malega že teden

dni v zastolu. Demokrat Huey

Long iz Louisiane vodi obstruk-

cijo proti Glassovi predlogi za

revizijo sistema bank. Dovolil

je le toliko odmora, da je senat

lahko zavrgel Hooverovo veto glede

neodvisnosti Filipinov

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILIO IN LANTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Subscription rates: in Združenih državah (trenutno v Kanadi \$1.50 na leto; \$2.00 na pol leta; \$3.00 na celo leto; \$3.75 na pol leta; \$5.00 na celo leta); na Chicago in Cleveland \$1.50 na leto; \$2.25 na pol leta; \$3.00 na celo leta.

Subscription rates: for the United States (bez Chicago) and Canada \$1.50 per year; Chicago and Cleveland \$1.50 per year; foreign countries \$2.00 per year.

Cene nujnov po dogovoru.—Rokopis je ne vredna.

Advertising rates on agreement.—Manuscript will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:
PROSVETA
2227-50 St. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

228

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 21, 1922), poleg vrstega imena na naslovu poslani, da vam je o tem datumu poteka naravnina. Ponovitejo pravoslovje, da se vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Pajnič je bil ustreljen!

Walsenburg, Colo. — Louis Pajnič, ki je v zadnjem polovici minulega decembra nenadoma umri, je bil ustreljen. Ustrelil ga je Joe Slogar, nečak Joe Gorančka iz Clevelanda. Morilca so prijeli in zdaj je vjeti.

Bistvo gornje vesti je sporočila Glasu Naroda mrs. M. J. Bajuk, sestra pokojnika. Pajnič je bil zainteresiran v zletem rudniku Comeback Mining Co. v Idaho. O tem rudniku so svoječnino poročali slovenski clevelandski listi, da je slovensko podjetje in precej clevelandskih rojakov je zainteresiranih v njem. Vzrok umora še ni pojasnjen.)

Smrta kosa v Springfieldu

Springfield, Ill. — V torku zvezcer je tu umrla Ana Rihtar, roj. Plahutnik, starca 41 let in doma iz Jelja pri Blagovici na Gorenjskem. Bila je članica društva št. 47 SNPJ. Zapušča moča Karola, dve hčerki in sina — vse člani SNPJ — v starem kraju pa tri sestre in brata.

Smrt v Pennsylvaniji

Claridge, Pa. — Umrl je Martin Borštnar, star 79 let in doma iz Podčetrtek pri Češniku. V Ameriki je bil 32 let. V starem kraju je dolgo časa delal v Kisovcu pri Zagorju ob Savi, potem je odšel v Nemčijo in od tam v Ameriko. Bil je vlovec in zapušča štiri omožene hčere v Ameriki in sina v Nemčiji.

Delavške razmere so tu silno slabe. Ni dela ne denarja in dobri člani jednote morajo iti v pasivnost.

Solidarnost

Cleveland. — Glasilo KSKJ je v številki tega tedna ponatisnilo iz Amerikanskega Slovencev apel za narocene na zadnji list in pritožbo, da Slovenčeva "kampanja proti depresiji" slabo ustreva. Glasilo apelira na člane katoliške jednote, naj se naroče na A. S.

Veliko ljudi ne zmore zdravniške oskrbe

Washington. — Najmanj 10 odstotkov ljudi je v deželi, ki tudi v normalnih časih ne zmorcejo zdravniških stroškov, čeprav bi bili slednji bazirani na kakem zavarovalnem načrtu, prav komisija zdravniške zvezne v svojem poročilu o zdravniških stroških. 50 odstotkov ljudi ne zmorce zdravniške postrežbe.

To poglavje v famoznem zdravniškem poročilu je bazirano na podatkih iz leta 1928-29, ko je bila takozvana prosperite na vrhuncu.

Stirje rudarji obtoteni umora

Charleston, W. Va. — Velenjora je obtodila štiri rudarje in člane West Virginia Mine Workers unije umora nekega skeba. Do incidenta je prišlo tekom stavke v Coalburgu, 17 milij od Charlestona. Rudarji so bili zastavili radi nekega zavarovalnega raketa, katerega jim je hotela vsiliti Coalburg-Kanawha Mining kompanija. Obravnava bo 22. februarja. Za obtostenje je bilo določeno poročilo deset tisoč za vsakega.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajov

Budilka budil

Cleveland, Ohio. — Brirr... drdra budilka. "Halo, kdo je?" Sanja se mi, da govorim na telefon. "Vstan! Pet je ura," kliče žena. Običen se, popijem kavo in hajd že na dnevno pot za kruhom. Stopim na prosti in ... me pozdravi kanadska burja v obraz. Privzdignem ovratnik na svršku in v tršem po napol temni ulici na ogibališče poulične kare. Okna so obdana z ledom, pod nogami skriplje in tukaj smo!

Ker je tam čakanica, se nahaja v njej slaćiščarna. Še je precej temno, le ulična svetlica slabo razsvetjuje visoko na drogu. Med vrati kot navadno stoji mlada plavolaska. Nožice premika, ker ji je mraz. Primerjal bi jo lahko Klari Bowovi ali kakšni drugi filmski igralki, tako krasna je. Kaj dela tukaj tako zgodaj — to mlado dete? Že mesece hodi na delo — kot jaz. Kdo je ona? Na prvi hip izgleda, da je Svedinja.

Cakala sva zopet pri vratih one prodajalne, ne da bi govorila. V prodajalni se zasveti žarnica. Pri moji sopotovalki opazim zavoj Prosve. Dopus o banki SNPJ. Bil je moj dopos. Ha — Slovenska mora biti! Selekto smo se presedli na križišču, sem dobil toliko poguna, da sem vprašal: "Ali je težko?" "Ne," odgovori nežno, "samo darilo za bossa?" — "Pa kaj da je ti darilo bosu?" — "Well, bodič je." — "Kje pa delaš," vprašam dalje. "V restavraciji na . . ."

Bil sem na mestu, izstopim in ona se pelje dalje. Drugo jutro: "Good morning!" Ona. "Good morning! Ti si Slovenka, kajne?" — "Kako veš?" — "Videl sem tvorjavo, ki je bil zavit v Prosve." Še nasmehna. "Da, isto dobiva moja mama." — "Res; kako ti je ime? Tudi jaz sem Slovenec in član SNPJ — čital Prosve." "Moje ime je . . . Tisti, ki ga včasih vidite, je moj oče. Dels v American Steel & Wire Co. Ali je po par dni — včasih nič. Imam brata, starejši je kot jaz, ali ne dela, ker ne dobi dela. Samo jas in oče dela."

"Hoditi bi moral še v šolo." — "Kaj, v šolo? Koliko let pa mislite, da imam?" — "Hm, 19 ali 20." — "Kaj? — 16 in 5 mesecov! Pa po čem me sodite, 19 — morda zato, ker sem velika?" "Da," odgovorim presezen in si mislim: sramota za 20. stoletje in prokleti civilizacijo ter njen kapitalistični sistem!

To mlado dekle mora zgodaj vatajati in hoditi na delo, da živi močnejšega brata, oceta in matere. Hodi v "slums," kjer ni nič kaj priporočljivo niti za skušeno starejše dekle. Restavracija, kjer dela, je tretje vrste in v takšnih kerajih se zbira nič kaj. Gotovo lastuje prostor kakšen Grk. Ni je upossil iz potrebe ali pridnosti, ampak — njena mladost, njena lepotna ji je prekrbela delo, da gara. Kaj se še lahko pripeti tem neizkušenim mladim otrokom? Kdor je že počajal in hodil ta pota, mu ni treba praviti. Tisti poznal "slums," nizino in močvirje. In če bi to dekle ne bilo moja rodne krvi, je ne bi pomiloval toliko. Slovenka je in želim, da se ji ne zgodi nič hudega.

Vidim, da se mi stotine mojih rojakov in rojakinj krohotata, ko govorim, pišem, delam in propagiram za boljšo človeško družbo — za socialni preobrat iz današnjega kapitalističnega sistema v socialistom, v katerem ne bodo močni mojte počajali brez dela in slabježne ženske in otroci pa ob zgodnji uri hodili na delo, da prelivijo one, kajih dolžnost je, da skrbijo manje vnaš toliko časa, da se telesno razvijo.

All ta moja znanka ni edina, ki hodi ob tej uri na delo dan za dan. Na tisočih jih vklj. Saj jih prevažam, govorim z njimi in posnam njih trpljenje in težave. Nekatere dobivajo komaj po 60c na dan, po 5 dollarjev na teden in če katera dobi osem, je to tudi velikanska plača. In radi tegu tudi ni več toliko svilenih nogavic ne lepih devlejkov. Površniki so ponoseni in nekdanji ponos naših delavk pada. In de bi se vaaj one znale zavedati, kdo je kriv sistema, da ni samo

družinski oče, brat ali soprog. Krivda je na nas samih — na ženah kot možih. Ali oni kaj razmišljajo? Da — če vidi lepo žensko — brigajo ga težave in skrbi te ali one ženske. Mnogi misljijo v takih slučajih le na pohotnost... To je resnica.

Frank Barbic.

Nove Šikane

Piney Fork, O. — Te besede so namenjene vsem tistim, ki rojake denuncirajo pri vladu, če, da so nevarni komunisti in prekučuchi. Oseba, ki je te storila pred kratkim v Ohiju, je podla in skrajno zlobna. Denuncirani so bili tajniki društva SNPJ pri federalnih oblasteh, ki sedaj vodijo preiskavo v celo zadevo. Pokazalo se je seveda, da ni nobenega povoda za to umazano delo, ampak da je nekdo iz škodoželjnosti napravil sitnost našim poštenim rojakom. S tem v zvezi so stroški, ki so jih napravile človeške ničle s svojim podlím činom.

Nobenega zakona ni nikjer, da ne bi smel biti naš državni tajnik državljan ali nezdravljian ali komunist. Zato pa se ni treba nikomur ničesar batiti, dokler je pošten v svojih nameñih. Ako bi bil državljanski zakon bolj mil in bi ne bil stroški tako veliki, bi bilo sedaj že mnogo več naturaliziranih rojakov kot jih je.

Naši sovražniki — jednotni sovražniki — že od nekdaj isčejo poti in nesramnih sredstev, da bi nam in jednotni škodovani. Sedaj so si izmislili nov trik: vrgli so se na naše društvene tajnike. Te so očrnili, da vodijo rdečo propagando. Rdeča propaganda pa izhaja iz današnjega krivičnega sistema samega!

Nace Ziemerberger.

Lepo vreme . . .

Milwaukee, Wis. — Nahajamo se sredi zime, vreme pa je milo tako, da je za sedanj letni čas pretoplo. Brezdomcem in brezposebnim to prav pride, da jim ni treba toliko trpeti, poleg tega pa človeku sili misel, da bo tu kmalu spomlad. Ob takih pričnih delavcev obide nekako skrivno veselje in se mu obudi želja do dela in življenja. Odpravi se zjutraj ven, ker ga je izvabil prijeten dan. Stopi do tovarne in vpraša za delo, pa seveda dobi navaden odgovor, da danes ni nič. Nadaljuje pot od tovarne do tovarne, pa je povod enak odgovor. Ves potr in izmučen ter gladen se vrne domov. Doma ga čaka žena z malo otročki, mislec, da bo dobil delo. Zalostno povesi glavo, ko jive, da ni dela.

Tako se ponavljajo dan za dan. Kdaj bo konec te mizerije? Kdaj bo sedanj krivični sistem legal v grob popolnoma, tako da bo delavstvu z nastopom novega reda zasijalo solnce avobode in pravičnega življenja?

Da, kdaj? Na tisoč in milijone delavcev in njihovih družin trpi pomanjkanje. Ali pa se bo delavstvo iz tega trpljenja kaj načelo, da bo na dan volitev glasovalo za svoje delavke kandidate? To je vprašanje, za katere je treba vsemu delavstvu odgovoriti z velikim "Da."

Da bi se to tudi uresničilo in kaj kmalu!

Sposobljenje prihaja počasi.

Kapitalistični sistem drži k tloru množice na vse načine

in z vsemi sredstvi, ki jih ni malo.

Sole, cerkev, časopisi, ra-

dio itd. Vse to je še vedno v oblasti kapitalističnih mogotcev, ki se valjajo v bogastvu na račun delavske masse, katera si bi lahko že pomagala z glasovnicami, mesto tega pa še vedno trpi, ker je zastrupljena s kapitalističnim strupom, da ne vidi edine poti v rešitev, katero nudi socijalna stranka s svojim programom.

Dokler se delavstvo ne zbudí, dokler ne bo delavstvo v večini glasovalo za delavske kandidate in podpiralo delavsko stranko v vseh ozirih, vse do takrat ni pričakovati izboljšanja. In baš sedaj je čas, da se delavstvo uči in da spozna, da je rešitev iz bednega položaja odviana od njih samih.

Joseph Ule.

Progressive Miners of America

W. Frankfort, Ill. — Naše rudarske razmere so pod ničlo. Naredimo dva do tri šilte na teden, nekateri pa celo nič, tako da je med ljudimi velika revoljna. Se s staro mezzo se je težko shajalo, sedaj pa je seveda že toliko slabše. Med rudarji je velika zmčnjava, ker bitka med novo in staro unijo še vedno traja. Staro unijo vodi naš muslimski Lewis, nova pa je v rokah progressivnih rudarjev. Lewisu dela nova unija sive barve. Rudarji na jugu so 95% za novo unijo, ostane torej le 5% rudarjev, ki so plačani z Lewisom, da nas doli tlaci.

Lewisovi pristaši in pomaganci se vozijo v lepih avtih in kadijo cigare. Napredni rudarji smo se naveličali njegove korupcije in smo se odločili, da si ustanovimo novo unijo, kar smo tudi storili. Kot izgleda, je Lewis zgubil bitko in njegova unija je v Illinoisu pokopana za vedno. Lewis se poslužuje raznih trikov, da se usidra nazaj ter da pride do moči. Napredni majnarji, organizirani v uniji Progressive Miners of America, se ne bodo dali ugnati kar tako postavili lep Delavški dom, kateri pa zdaj služi za plesače. Enkrat smo mi Slovenci v Hrvatiji celo dobili Ettina Kristana iz Chicaga, da nam je v njem govoril. Kristanovih besed ne morem pozabiti. Ko ga je neki delavec vprašal, ako je res, da socialisti hocijo vzeti vero ljudem, je Kristan stegnil roke proti njemu in rekel: "Dajte vi meni vašo vero. Vidite, kakor vi meni ne morete dati vere, takoj je jaz vam vzeti ne morem."

Da, lepo je bilo čitati in pisati o socialistu v mirnem času, ko je pa prišla vojna, ko bi morali kaj storiti in pretrpeti za socialistom, smo se pa vse poskrili. Ali nas je vse hitro minilo! Danes nismo več socialisti. Komunisti moramo biti pa kar s silo. Posad, kjer so delavci nemiri in skoraj vsak lačen in bresposeln delavec je danes komunist, vsaj tako nas imenujejo naši gospodarji.

Novi govorber bo štene zmešal. Vojaštvo je lewisovcem že vse. S tem odikom je novi uniji veliko dela olajšanega. Zelite je, da vse napredno delavstvo pomaga novi uniji. Upam, da ne bo nobenega Slovencev, ki bi izdal novo unijo, ampak da bo vsek delal za svojo zmago potom nove unije, ki se imenuje Progressive Miners of America. Skebe moramo preizriti kot navaden mrčes, ki uničuje zdravje in življenje. Načrti je naši novi uniji.

John Smidla.

Moje premišljevanje

Chisholm, Minn. — Večkrat čtam, da nam delavcem kdo očita, da ne znamo prav voliti. Se uredništvo Prosve nas je enkrat dobro očetelo. Koga pa naj delavci volimo in komu naj verjamemo? Republikanci in demokrati niso za delavce. To vemo. Pravite, da bi bili socialisti dobiti. Pa kaj nam delavcem pomaga, ako izvolimo socialiste, pa nič kapitalistom ne naredijo in smo pa spet mi delavci krivi.

Pred več leti smo bili tukaj vse navdušeni za socialism. Ko so bile mestne volitve, smo tudi socialisti volili. Vse je vpilo: volimo socialiste, oni bodo pokazali kompanjam! In res smo enega izvolili. Ko je bil izvoljen, ni nič pokazal kompanjam, bil je v manjšini, preslab in storiti ni seveda mogel nič, kakor ne bi mogel nobeden drugi na njegovem mestu. Ali ljudem je težko

pred več leti smo bili tukaj vse navdušeni za socialism. Ko so bile mestne volitve, smo tudi socialisti volili. Vse je vpilo: volimo socialiste, oni bodo pokazali kompanjam! In res smo enega izvolili. Ko je bil izvoljen, ni nič pokazal kompanjam, bil je v manjšini, preslab in storiti ni seveda mogel nič, kakor ne bi mogel nobeden drugi na njegovem mestu. Ali ljudem je težko

pred več leti smo bili tukaj vse navdušeni za socialism. Ko so bile mestne volitve, smo tudi socialisti volili. Vse je vpilo: volimo socialiste, oni bodo pokazali kompanjam! In res smo enega izvolili. Ko je bil izvoljen, ni nič pokazal kompanjam, bil je v manjšini, preslab in storiti ni seveda mogel nič, kakor ne bi mogel nobeden drugi na njegovem mestu.

Vesti iz Jugoslavije

Gospodarske novosti iz Jugoslavije

KAKO DELAJO Z DENARJEM

Ljubljana, 30. dec.

Slovenci smo res dobili v Jugoslaviji univerzo, dobili smo jo menda zato, da imamo stalno bojanjem, da nam jo spet vzamejo. Toda za zdaj "univerzo" je imamo in spricajo vskokratnih budih protestov, kadar so hodeli univerzo okrniti, je menda tudi Beograd opustil misel, da bi nam jo vzeti.

Nimamo pa še svoje Znanstvene akademije, ki je vaake mu narodu, ki ima univerzo, na moč potrebova, posebno pa Slovencem. Slovenki znanstveniki se trudijo že 11 let, da bi ustanovili Slovensko akademijo znanosti, s katero bi Slovenci kot enakovreden člen stopili med evropske kulturne narode. Hravje jo imajo v Zagrebu, Srbi jo imajo v Beogradu, Slovencem pa nikakor ni mogoče ustanoviti si jo. Vsi poizkusi doslej so se razbili in to ponajveč zaradi nesprovanja s strani vseh do sedanjih vlad. Slovenki znanstveniki so ustanovili Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani prav z namero, da bi se iz nje (in s pomočjo društva pravnikov, Slovenske maticice in Narodne galerije) razvila akademija. To Znanstveno društvo so ustanovili jeseni leta 1921 in so mu pravila priredili tako, da bi bil nameravan prehod v akademijo popolnoma lahk. To društvo je publiciralo že 10 knjig svojih znanstvenih razprav, v tisku je nova serija "Korespondence pomembnih Slovencev", poleg mnogih drugih znanstvenih del so hoteli izdati bogat pravopis slovenskega jezika, ki je tako zelo potreben, izdati so hoteli slovensko fonektiko — dovolj je dešev, a sredstev ni. Za vsak načrt tega društva pa je treba dobiti sodelave, ki niso člani društva, in ki jih je treba honorirati. Društvo pa nikdar ni imelo dovolj sredstev, da bi se lahko lotilo velikih nalog.

Clan tega društva, eden najboljših slovenskih poznavalcev našega jezika in najbolj vneti sodelavec naše univerze in znanstvenih zavodov, je ob koncu starega leta povedal o težavah tega znanstvenega društva telesne podatke: "V državnem proračunu smo imeli šest let (od 1924 do 1930) svojo subvencijo po 50.000 Din na leto, a vsako naslednje leto je bila ta (če tako beraška) podpora manjša, padla leta 1930 na 20.000 dinarjev in leta 1931. je podpora s strani države sploh izpadla.

In zdaj primer, kako se dela v naši državi z denarjem:

Znanstveno društvo za humanistične vede je iz teh podprtih naših vnetih 155 tiskovnih pol originalnih rasprav in člankov, nekako ob istem času pa je komisija za izenačenje srbsko-hrvatskega pravopisa dobita nad pol milijona dinarjev državne podpore in zaključila svoj posel z izdajo i in pol skupne pole tega pravopisa! To je dejo, ki bi ga trije akademici opravili v nekaj dneh. A dobili so zato nad pol milijona dinarjev!

Tako se dela z denarjem pri nas!

Rekli smo, da so južni bratje (seveda samo "odličniki") proti slovenski Akademiji znanosti. Vsi režimi doslej so skušali slovenski narod sploh kakor odpraviti s sveta, kakor da ga nikt ni. Slovenija kakor da jim je samo molzna krava. Kar zoporno in neumno pa se je mogoče rezimom, da bi dobili v Ljubljani svojo Slovensko akademijo znanosti. Proti temu so odločno.

Dokaz:

Slovenski znanstveniki so po svojih organizacijah sestavili zakonski osnutek za ustanovitev akademije ter ta osnutek prvič poslali v Beograd prosvetnemu ministrstvu v novembra leta 1925.

Tam se je izgubil! (To o "izgubi" je seveda izgovor.)

Družič so poslali osnutek v juniju 1926. leta. Ta osnutek

krško in sicer zato, da bi uvedel postopanje za ločitev zakona. Kakor že večkrat poprej, se je tudi ta dan malo pred moževim odhodom vnel preprič med njim in ženo. Žena ni marala osovraženemu možu skuhati zajtrka, nakar ji je mož priznal, da se tako in tako pravkar napravljaj k notarju v zadevi ločitve zakona. Žena je pričela nekaj zmerjati, kar je mož tako razjezilo, da je zgrabil tolkač in udaril ženo po glavi, jo podrl na tla in se nekajkrat udaril. Žena je čez nekaj hipov hudim poškodbam podlegla. Otočeni Maznik je bil na razpravi ves pobit, neprestano je jokal, ves trepetal in potkasi, z muko odgovarjal na sodnikova vprašanja. Dejal je, da še zdaj ne ve, kako se je moglo kaj takega zgoditi. Obsojen je bil na po drugo leto robije in na izgubo častnih državljanjskih pravic za tri leta.

"Gorički Slovenec". — V Ljubljani je zadnje dni decembra izšla skoro 600 strani obsežna knjiga pod naslovom "Gorički Slovenec", ki jo je napisal znanstveni, nekaj zelo agilni narodni delavec Andrej Gabršek. Pisatelj se je mnogo udejstvoval v kulturnem in političnem delovanju v Primorju.

Zdaj živi že daj časa na Dunaju kot trgovec in žurnalista. Ko več drugih starih politikov piše in izdaja svoje spomine in s tem skuša ohraniti važne politične dogodke pred desetletji za zgodovino, je sklenil tudi Gabršek, da se loti še najnejše naloge: napisati in vsaj zbrati material za zgodovino primorskih Slovencev. Zdaj izšla knjiga je še prvi del te politične monografije in zajema časovno dobo od 1840 do 1900. O vrednosti knjige ne moremo še izreci svoje besede; verjetno je, da bo zaradi pisatelja — važnost knjige bolj v njenem gradivu, kakor pa v celoti.

Poiskušen samomor. — V Stražišču pri Kranju se je skušal umrtni 30-letni tekstilni mojster Viktor Rosignal. Že pred dnevi si je kupil revolver in 28. decembra zvečer si je pognal kroglo v ledino ter ga vabilo, naj pusti to službo ter odide z njo na Poljsko, kjer ima zanj imenitno službo. S čim mu je to dokazovala, ni znano, a podpolkovnički dekleb verjetno prodal vse po hiši, vzel svojega sina iz neke mariborske srednje šole, odpovedal službo ter se pripravil na popotovanje. Neko noč pa je podpolkovnik opazil, da skriva njegova prijateljica bodovala pod vrglavjem, in je bil prepričan, da hoče njega umoriti. Zato je zadevo prijavil policiji, ki je oba aretirala. Policija ni vedela in še zdaj ne ve, ali gre mogoče za vohunko ali pa za agentino GPU (ruske tajne policije), ki je prišla "zaklat nekaj ruskih emigrantov v Jugoslavijo". Za zadevo se je zainteresirala tudi vojaška oblast. Izpravevanje v Mariboru pa ni rodilo nikakih jasnih rezultatov. Zato so podpolkovnika in to mesto Rusinjo odvedli v Beograd, kjer so ju zasililevali. Ker pa "niti te afere" vodijo spet nazaj v Slovenijo, so oba odvedli spet v Maribor, kjer ju dalje zasililejo.

Motivac svoje žene pred sodniki. — Mali senat novomeškega sodišča je obravnaval 30. decembra o smrti posestnice Teresije Maznik, ki jo je 15. oktobra letos ubil njen moš Anton, star 41 let. Tisti dan se je Maznik odpravil na pot k notarju v

New York. — Zvezni distriktni pravnik George Z. Medalie,

Krajši delovnik je vitalna potreba

Delavstvo ga bo izvojevalo s stawkami, ako bodo druge metode odpovedale, pravi Green

Washington, D. C. — Organizirano delavstvo je uverjeno, da je uveljavljenje šesturnika in pet dni dela v tednu absolutno potrebno. Da izvojuje to reformo se ne bo ustrašilo niti stavk, ako se bodo druge metode v dosegu krajšega delovnika izjavile. To izjava je podal William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, na zaslišanju pred senatnim justičnim odsekom.

Green je nastopil kot prva priča na zaslišanju, katerega je otvoril senatni odsek, ki ima v rokah Blackovo predlogo, katera določa, da se blago, ki je izdelano v podjetjih, v katerih morajo delavci delati več kot šest ur na dan in pet dni v tednu, ne sme pošiljati iz ene države v drugo.

Predsednik delavske federacije je na zaslišanju argumentiral, da se mora nekaj storiti za oblaščitev brezposelnosti, za upošljitev milijone delavcev, ki jih je depresija oropala zaslužka. Uveljavljenje 30 ur dela v tednu v vseh industrijah bi bilo prvi korak v tej smeri, je reklo Green. V zvezi s tem je Green omenil akcijo Ameriške delavske federacije, ki se je na svoji konvenciji soglasno izrekla za krajši delovnik kot remeduro proti ekonomski bolezni, na kateri trpi Amerika.

"Ameriško organizirano delavsko gibanje zahteva to reformo," je reklo Green pred senatorji. "Mi smo tako prepričani o potrebi krajšega delovnika, da bomo rabili tudi ekonomsko silo, ako se bodo delodajalcii upravili našim zahtevam. Stari standard delovnih ur je uničila strojna produkcija in več tega moramo adoptirati novega, drugače bo imela Amerika stalno armado brezposelnih."

Senator Norris se je strinjal z Greenom, da je treba nekaj storiti, obenem pa je izrazil upanje, da v dosegu krajšega delovnika stavke ne bodo potrebe.

Nov val bančnih polomov

Chicago. — Val bančnih polomov spet drvi čez delo. Prva narodna banka v bližnjem Wethertonu je v sredo zaprla vrata; imela je \$450,000 vlog. Mnogo drugih bank v čikaški okolici in po Illinoisu je propadio. V St. Louisu je propadla sedemnajsta banka. Po vsem centralnem zasednu in severozapadu župani razglasajo "finančni praznik," da preprečijo navale na sumljive banke.

Preiskava volilnih sleparij v New Yorku

New York. — Zvezni distriktni pravnik George Z. Medalie, ki je bil zadnjo jesen republikanski kandidat za zveznega senatorja, je pridelal s preiskavo volilne korupcije v tej tamanitiski trdnjavi. Pri pregledovanju volilnih strojev v osmih distriktilih je odkril, da so tamanitje ukradli 553 glasov. Od ukradenih glasov je več kot polovica socialističnih strank.

Medalie je zagrožil s kompletно preiskavo in prosekucijo tamanitskih raketirjev. Norman Thomas je reklo, da so odkritja "presenetljiva," ker pokazujejo sistematično ropanje socialističnih glasov kakor tudi drugih

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila
1904

Podpora Jadru

Izbira, 17. Junij 1907
v državi Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, sl. tajnik 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. oblagajnik 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 669 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpredsednik, 1037 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik 2724 W. 28th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODSEK:

FRANK ALESH, predsednik 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP 149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
JOSEPH SISKOVICH 14128 Homestead Ave., Cleveland, Ohio

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR Box 27, Atmore, Kans.
JOHN TRČELJ Box 257, Saugus, Pa.
FRANK PODBOJ Box 61, Parkhill, Pa.
FRANCES ZAKOVEK 1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje 127 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje 1198 E. 170th St., Cleveland, Ohio.
FRANK KLUN, tretje okrožje Box 658, Chisholm, Minn.
JOSEPH BRATKOVICH, četrte okrožje R. R. 5, Pittsburgh, Kans.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje Star Rt. 4, Box 21, Cle Elum, Wash.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik 2639 W. 20th St., Chicago, Ill.
HRAST ALBERT Box 861, Las Vegas, Nevada.
FRED MALGAI 25 Central Park, Peru, Ill.

POGOJI: — Korrespondence a glavnimi odgovornimi, ki delajo v gl. uradi, se vrči tako:
VRA PERMA, ki se nanaša na gl. predsednika, nač. načelnika in predsednika
naj se pošiljajo na gl. tajnik.
VRA DEBARNNE, načelnika načelnika poslov, naj se pošiljajo na bol. tajnik.
VRA PARISKE, zdravnik poslov, naj se pošiljajo na direktorja.
VRA PRISTAVI, zdravnik poslov, naj se pošiljajo na direktorja Franka Kajca,
predsednika nadzornega odbora.
VSI PRIHIVI na gl. poslovni odsek se naj pošiljajo na John Gorška, predsednika poročne skupnosti.

VRI DOPISI in drugi spisi, nazivnici, opisi, naročila in spisi vse, kar je v gl. uradi
z glavnim jedinstvom, naj se pošiljajo na "PROSTVTO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Executive Office should be addressed to the Executive
Communication for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning budgets and monies other than sick
benefit should be addressed to the executive's office.

Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up
with him.

Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank
Kajca, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial
Committee.

manjšinskih strank. Rekel je, da bodo socialisti zahtevali amandiranje volilnega zakonika. "To seveda ne bi dosti pomagalo, do kateri ni efektivne organizacije, ki bi skrbela, da bi bili glosovi pravilno štetni," je bil njegov komentar.

Zahtevajo akcijo od župana

New York. — Public Housing konferenca je predložila novočasni županu O'Brienu program za gradnjo delavskih stanovanj in ga urgirala, naj podpre akcijo. Program je naperjen proti sumskim predelom mesta, katere naj vladu poruši in agradi moderna stanovanja, v katerih naj bi namenjena ne bila previsoka. Vse delo naj bi vodila vladna in finan-

cira program.

Socialisti sklicujejo delavsko konferenco

New York. — Eksekutiva državne socialistične stranke je povabila na konferenco vse delavskih organizacij New Yorka, na kateri bodo izdelali program za zavarovanje proti brezposelnosti, skrajšanje delovnika na 30 ur v tednu in formulirali druge delavskie zahteve. Konferenca bo izbrala odbor, ki bo program predložil legislaturi.

Tehnokracija porodila tri revije

New York. — V pet tednih so pricela izhajati tri nove revije za propagiranje tehnik. Ispod rok gredo kot pečenje konstant. "Technocracy Review" je pridelala tudi socialistično in komunistično stališče naproti novi "vedi". Stališče socialistične stranke je navadel Paul Balschard, komunistično

pa Bill Foster in Earl Browder.

Masti in sladkor: le toliko masti kot je potrebno za kuhanje. Cvrtje jedi niso za otroke. Sladkor le v kuhanih jedeh.

Mleko, jajca, zelenjava, krompir in ena ali več izmed teh zelenjav vsak dan, ali pa pajnt. Večja kantigica konzerviranega mleka, dodavati enako količino vode, je ravno tako dobra za otroka kot kvart pasteviriziranega mleka. Uporabljate mleko v juhi, dezertu in za pisanje.

</div

ŽELEZNA PETA

Socijalni roman.—Prevel Ivan Vuk.

Ernest je bil vedno preobložen z delom. Njegova sijajna energija ga je držala po koncu, vendar mu ni mogla pregnati iz oči utrujenega pogleda. Njegove ljube oči! Ponoči je spal le štiri in pol ure. In vendar ni imel nikdar časa, da vse to naredi, kar si je zamisil. Svojo delavnost kot propagator ni nikdar opustil in bil vedno že daleč naprej oddan za predavanja v delavskih organizacijah. Potem ta volilna borba. Ze ta sama je izrabljala vso njegovo moč. Zatiranje socijalističnih založb je njegove skromne dohodke zmanjšala in moral je delati trdo za svoj življenjski obstojo. Prevaljal je mnoga znanstvena in filozofska dela za meščanske založnike.

In ko se je pozno zvečer vračal domov ves izmučen in utrujen, se je vrzel na svoja prevajanja in delal do jutranjih ur. K temu so še prišle študije. Do svoje smrti ni opustil učenja in je silno mnogo študiral.

Pa kljub temu je našel čas, da me je osrečeval. To je bilo mogoče le tako, da sem se cela včela vanj. Načula sem se stenografske in strojepisja ter sem mu bila njegov tajnik. Trdil je, da se bom navadila tako, da si njebo delo razdelila in tako sem se učila pridno, da bi razumela njegovo delovanje docela. Njuni interesi so bili skupni in najino delo je bilo skupno in skupno sva bila dobre volje.

In sredi dela so bili sladki, ukradeni trenotki — prijetna beseda, ljubkanje ali ljubezljiv pogled. Ti trenotki so bili toliko lepsi, ker sva si jih morala krasti. Živila sva v višini, kjer je bil vzduh oster in iskreč, kjer je veljavno delo človeštva in kamor samogotnost in sebičnost nista imeli nikdar pristopa. Naša ljubav ni bila nikdar skafjena radi malenkosti. In pred vsem ostane eno: ničesar nisem zamudila. Prinesla sem mir — njemu, ki tako težko dela za druge, svojemu ljubemu nesmrtnemu smrtniku.

12. Škof

Kratko po moji poroki sem slučajno srečala škofa Morehouse. Vendar naj opisem dogodeke po vrsti, kakor so se dogajali. Po njegovem predavanju na I. P. H. zborovanju je škof, kot odličen mož, popustil priateljskemu prisluhku ter odšel na dopust. Ali vrnil se je z prepričanjem, močnejšim kot kdaj poprej, da je on določen da pridiguje o misiji cerkve. Na veliko osupljenost svoje občine je bila njegova prva pridiga čisto podobna govoru, ki ga je imel na I. P. H. zborovanju. Govoril je zopet dolgo in brez okoliščin o tem, da je krenila cerkev od nauka Učenikovega v stran in da je postavljen na Kristovo mesto denar.

Rezultat je bil, da so ga — nolens volens — internirali v neki privatni norišnici; časopisje pa je med tem pisalo ginaljiva poročila o njegovi duševni zmedenosti in o skromnosti njegovega značaja. Kot ujetnika so ga držali v sanatoriju. Večkrat sem šla k njemu, da ga običam. Ali niso me pustili k njemu. Silno me je zadeha tragika zdravega, normalnega počasnega človeka, ki ga je uničila brutalna volja družbe. Zakaj škof je bil zdrav, čist in plemnit. Kakor je rekel Ernest, je bilo vse, kar mu je manjkalo, pomanjkanje pravih pojmov o biologiji in sociologiji. Iz teh razlogov ni našel prave poti, da bi rešil to vprašanje.

Kar me je strašilo, je bila zapuščenost škofa. Ako bo obstal na resničnosti, kakršno je videl, je bil obsojen, da ostane v sanatoriju. Proti temu se ni dalo ničesar ukreniti. Njegov denar, njegov stan, njegova izobrazba, vse

to ga ni moglo rešiti. Njegovi vzgledi so bili za družbo opasni in družba ni mogla razumeti, kako moreno biti taki vzgledi produkt zdravega razuma. Vsaj zdele se mi je, da je družba tako presojala.

Vendar se je škofa, vkljub njegovim plemenitom in čistim nameram lotila nevolja. Razumeval je dobro svoj opasen položaj. Videl je, da se je ujel v mrežo in je poskušal, da se ji izmazne. Bil je svoji borbi popolnoma navezan na sebe. Zakaj njegovi prijatelji, kakor oče, Ernest in jaz, kakorkoli smo tudi poskušali, mu nismo mogli prav nič pomagati. In v poostrejni samoti sanatorija je ozdravil zopet. Njegove oči niso več videle vizij. Njegovi možgani so bili očiščeni od idej, da je cerkev dolžna pasti jagnjeta Učenikova.

Kakor rečeno, bil je zdrav, popolnoma zdrav. Časopisi in prijatelji cerkve so z radostjo pozdravljali njegovo vrnitev. Sla sem nekoč v cerkev. Njegova pridiga je bila, kakor pridige, ki jih je pridigoval davno prej, predno je imel vizije. Bila sem razočarana, pretresena. Ali ga je družba prisilila k pokornosti? Ali je bil strahopeteč? Kaj ga je prizvabil tako daleč, da preklicuje? Ali pa je bil zanj napor prevelik in se je vdal pokorno malikom obstoječega reda?

Obiskala sem ga v njegovem stajnjem domu. Zelo je bil spremenjen. Shujšal je in na njegovem obrazu sem zasledila gube, ki jih prej ni bilo. Vidno se je ustrail mojega obiska. Temok najinega razgovora je nervozno trgal svoj rokav in njegove oči so nemirno begale na vse strani in se izogibale mojih. Njegov spomin se mi je zdel oslabljen in delal je nenavadne odimore v razgovoru in prehajjal ne nadoma s predmeta na predmet. Ali je ta premisileni, Kristu podoben mož, kakršnega sem poznala, mož s čistimi, svetlimi očmi in pogledom, ki je bil tako trden in vztrajan, kakor njegova duša? Hudo ga je zdelalo. Podvrgli so si ga. Njegova namera je bila preveč plemenita. Ni mu bilo mogoče kljubovati organiziranim volkovom družbe.

Bila sem žalostna, neizrecno žalostna. Govoril je z negotovostjo in bil tako bojazljiv, kaj neki bom povedala, da nisem imela hrabrosti ga spraševati. Govoril je na čuden način o svoji bolezni in pogovarjal sva se v pretrganih stavkih o cerkvi in neznatnih dobrih delih. Tako mu je odleglo, ko sem odhajala, da bi se morala smejati, ako bi moje srce ne bilo tako neizreceno žalostno.

Ubogi mali junak! Ko bi ga le bila spoznala! Bojeval se je kot velikan in nisem vedela tega. Osamljen, popolnoma osamljen sredi milijon kolegov je bojeval svoj boj. Prepojen strahot norišnice in prepojen vere v pravico in resnico, se je trdno oklenil pravice in resnice. Ali bil je tako osamljen, da je bil nezaupljiv celo proti meni. Svojo lekcijo se je naučil dobro — predobro.

To sem kmalu zvedela. Nekega dne je škof izginil. Nikomur ni ničesar povedal, da odide. Ali ko je pretekel čas, in se ni vrnil, je nastalo veliko govorenja, ali ni morda v duševni zmedenosti naredil samomor. Ali ta misel se je razpršila, ko se je zvedelo, da je prodal vse svoje posestvo — palačo v mestu, grad v Meulo Parku, svojo zbirko slik in celo svoje prijubljene knjige. Bilo je očvidno, da je na tistem vse očistil in uredil, predno je izginil.

(Dalej prihodnjih.)

"Razumem!"

"Pozno je že."

"Na svidenje, dragal! Torej

"pojutrišnjem! Pojutrišnjem ob pol sedmih se vidiva."

"Povedala sem, da to ni zagotovo. Vprašaj najprej po telefonu!"

"Razumem!"

"Sedaj z bogom, čas je!"

"Lahko noč!"

"Goverila sta že kake četrt ure in šele tedaj je deklet uspel, da je odšla v hišo."

Fant obstoji v pusti ulici. Bil je sam s svojimi mislimi. Vsakokrat, ko se je sestal s svojo drago, je imel vse polno doživljajev. Mlado dekle je bilo vsakokrat drugačno.

"Sedaj je bila nežna, tako nežna, da se mu je naravnost srce topilo v prsih, a potem zopet je bila mrzla kakor led. Tedaj jo je moral naravnost prosiši za vsak lepo besedo, za vsak nežen pogled."

"Njen sušenj sem, sušenj njenih kapric," govoril fant sam s seboj, korakajoč po pusti ulici.

"Ali ne maram biti več suženj! Kaj si le domišljaju? Mar sem kakšen klečplazec? Kakšen posel ima jutri? Zakaj nima časa zame? Sele pojutrišnjem jo naj pokličem po telefonu: Ali je gospodčni ljubo, da me vidi? Kaj pomeni to? Ne maram več . . ."

"Da, dragi! Samo ne pozabi! Točno ob pol sedmih bom doma."

Fant žalostno ponovi:

"Ali zakaj bi se ne mogla videti jutri?"

"Povedala sem ti, da jutri ne morem," odgovori dekle nekoliko nestrprno.

"Povedala si mi, da, ali povej mi to tudi, zakaj?"

"Sem zaposlena."

"Zaposlena?"

"Da, dragi! Zaposlena vse dan."

v aparatu. Ali denar je izginjal v zrelu avtomata, a on vendar ni mogel govoriti.

"Moj denar je vrni . . . moj denar," je vpil v sanjah . . .

Zbudil se je ves poten.

"Zakaj ste kričali vso noč?" ga je vprašala zjutraj gospodična. "In kako izgledate? Ali ste bolni?"

"Končano je, končano je," je govoril sam s seboj! "Danes ob pol sedmih bo doživel svoj največji čudež. Kaj je to, se bo čudila. Zakaj me ni poklicil? Gotovo je bolan, siromak." — "Ni tako, draga gospodična. Ni sem bolan. Prej sem bil bolan. Prej sem bil bolan, ko sem bil odvisen od tvoje milosti, da, takrat sem bil bolan. Sedaj sem, hvala Bogu, zdrav! Zdrav in svoboden in ne briča me celo svet . . ."

Malo je pomisli, nato pa začel:

"Morda bi pa vendar bilo, da jo poklicim ob pol sedmih. — Dober dan gospodična, bi jí rekel. Kako vam je? Lepo vreme je danes, kaj? Na svidenje! . . . Da to bo sijajno! Takoj bo vedela, s kom ima posla! Da, nisem tisti, s katerim se lahko igra! . . ."

Vsakih pet minut je gledal na uro, koliko je. Ali bilo je še zgodaj. Komaj nekaj minut čez tri.

Vreme se je plazilo, kakor nekaka stara želva.

"Kako vam je? Lepo vreme! Na svidenje!"

Ob štirih se spomni, da vreme ni prav nič lepo. Deži celo dan. Sklenil je, da reče mesto "lepo" vreme, "grdo" vreme.

"Danes je grdo vreme. Zbogom, na svidenje!"

V resnicu to ravno ni niti velika razlika.

Točno ob petih se je sprehal pred neko veliko lekarno, od koder je hotel telefonirati.

"Tukaj, od tod hoče ureniti svoj načrt! Od tod hoče govoriti z njo v glasom polnim ironije. Povedati jí hoče besede revolucionarne besede:

"Kako vam je? Vreme je zelo grdo! Na svidenje!"

Točno ob pol sedmih je stal pred telefonskim aparatom in govoril:

"Halo! Najdražjal Hrepenim po tebi! Ali te lahko danes vidim . . ."

Iz ručnine Iv. Vuk.

Za kratek čas

Roža in trnje

Ko je Milton oslepel, se je tretjič oženil. Vzel je zelo lepo, toda vrtoglavlo in sitno ženo. Lord Burkingham je dejal nekoč v šali, da je gospa Miltonova roža, slavnik pesnik je pa priponom kislo:

"Žal, ne morem soditi po barvi, temveč samo po trnu."

Raztresena žena

— Pomislil, možiček, kako neverjetno raztresena sem. Včeraj sem ti šla kupiti nogavice, pa sem si kupila namesto njih klobuk.

Gospod Vrtačnik delj časa nagaja želodec. Mnogo zdravnikov je že obiskal, seveda zamen. Končno gre k znamenitemu specjalistu, ki mu pove, da je takoj potrebna nujna operacija. Gospod Vrtačnik se ustraši pa pravi: "Joj, taka operacija pa mnogo stane, jaz pa nimam denarja . . ."

"Tudi v banki ne?" vpraša zdravnik. — Vrtačnik odkima.

Zdravnik: "Pa ste menda vsaj za življenje zavarovan?"

Vrtačnik: "Tisto pač, ampak zavarovalnino izplačajo šele po moji smrti."

Zdravnik prav prijazno: "No, dobro, je že vse v redu. Bomo pa kar operirali."

Razumljivo

— Finančni minister se baje zelo rad izpreha po gozdu.

— Ni čuda, saj vidi same krovne glave.

Profesor Rudolf Virchow je bil pri skušnjah zelo strog s svojimi učenci. Nekoč je vprašal zdravniškega kandidata, katero zdravilo bi zapisal bolniku za to in to bolezen. Kandidat je povedal zdravilo. "Prav. Koliko tega zdravila pa bi dali bolniku?" — "Eno žlico, gospod profesor."

Nato je komisija odšla na posve-

tovanje. Med tem pa se je kandidat spomnil, da je ena žlica tege zdravila preveč. Ves razburjen je planil v posvetovalnico k profesorju in zaklical: "Gospod profesor, zmotil sem se. Le dve kapljici mu smem dati!" — "Obzajjem," je kratko odgovoril Virchow, "bolnik je že mrtev."

Otroci in starši

Marta je odločna sovražnica umivanja. Sele z lepimi oblikami se mami posreči, da jo spravi zjutraj pod tuš.

Zadnjič pride na obisk stara mama in ko zagleda Marto, vzklikne:

"Jej, Mařa, ali si zrasla!"

Marti pa se zableste sozle v očeh:

"Ko me pa mama vsak dan tako potratno škropi!"

Pazite se pred Flu!

Očistite vaše drve, včasitve vnosite vratno.

TRINERJEVO GRENKOVINO

Nuga-Tone

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino.

V BLAGI SPOMIN DRUGE OBLETNICE SMRTI naše mamice in soprove

IVANE MLAKAR

katera je preminula 23. januarja 1931. Sinček njen je vedno prei vili, da naj gremo na grob k mamicu, ker vidimo njeno hibico. Ko pridemo po pokopališče, kjer počiva naš, nam najdražji zaklad, tam dol se sklonimo in sinček pravi: "Ata, pokliči mamico, naj gre z nami domov."

Dve leti je že minilo, ko smo Te zarebili v črno zemljo, ali Tvoj spomin je že vedno med nami, ker ne moremo Te pozabiti. Spavaj v miru v grobu tihem, draga naša mati in sopraga!

Zaluboči ostali: Rozi, hči, Edward in Frank